

Posudek vedoucího/oponenta¹ diplomové práce

Student/ka:	Eliška Krohová
Název práce:	Kolonialismus a nacismus: dvě tváře jedné mince
Vedoucí:	Ondřej Lánský
Oponent²:	Vojtěch Ondráček

V zadání diplomové práce si autorka klade celkem tři cíle. Jednak provést analýzu otázky, do jaké míry existuje podobnost mezi koloniálními způsoby jednání vůči lidem odlišné pleti a jednáním vycházejícím z ideologie nacismu, dále srovnat tyto ideologie z hlediska nakládání s druhými, a nakonec toto téma zpracovat do podoby podkladu pro výuku.

Zda ve své práci dochází k naplnění prvních dvou cílů se posuzuje poměrně těžko. Předem je nutné vyzdvihnout zajímavost i jistou ambicióznost zvoleného tématu. Diplomantka k jeho zpracování přistupuje skrze kolonialismus v Jižní Africe, což jí umožňuje pracovat jak s britským, tak i německým kolonialismem v této oblasti. To se jeví jako poměrně šťastně zvolený směr práce, jenže finální zpracování nedává na výše předložené otázky jasnou odpověď. Diplomantce se daří na základě odborné literatury předkládat jednotlivé definice kolonizace, kolonialismu, postkolonialismu, či nacismu. V úvodu navíc obě sledované oblasti, kolonialismus i nacismus, nahlíží jako ideologie, čímž si připravuje možnost pro další komparaci, která dokáže překročit konkrétnost a specifika historických forem. Konceptualizace skrze ideologie vymezuje půdorys, v jehož rámci by se měl obsah práce dále pohybovat. Autorka pak zcela oprávněně začíná svůj text vymezením konceptu ideologie. Je škoda, že nepřekračuje definici ideologie u Marxe a Engelse a nezahrnuje do práce i další pojetí, podoby a teoretický vývoj tohoto konceptu. V kapitole 4 se totiž vymaňuje z konceptu, který by britský a německý kolonialismus pojímal jako historické formy jedné ideologie kolonialismu, a dále s nimi pracuje na základě jejich odlišnosti. V rámci této kapitoly je také srovnává s nacismem. Původní cíl práce se tak zmnožuje ze dvou stran téže mince na strany tři.

Což souvisí s problematikou samotné struktury diplomové práce. Návaznost jednotlivých kapitol, podkapitol i odstavců není zcela zřejmá. Proč je explicitní kapitola o nacismu až v podkapitole 4.3, zatímco je nacismus definován už v kapitole číslo 2, která se ale jmenuje německý nacionalismus, i když se zde zcela autorka věnuje nacionalismu, nacionálnímu socialismu a nacismu. Proč po kapitole číslo 5 o postkolonialismu, který je zde definován jako „Postkolonialismus jako teoretický přístup nabízí hluboké porozumění způsobům, jakými kolonialismus formoval a stále ovlivňuje současný svět.“ (s. 35), se objevuje kapitola 6 Kolonialismus jako ideologie? Není právě kritika kolonialismu jako ideologie tím, co v předchozím bloku kritizují představení autoři jako například Frantz Fanon? Navíc v kapitole 4 už došlo ke vzájemné komparaci britského a německého kolonialismu právě i z pohledu toho, jak se liší

¹ Nehodící se škrtněte.

² Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

jejich ideologické doktríny. Jednotlivé kapitoly působí jako vzájemně autonomní celky, jejichž propojování a vzájemná návaznost je z velké části ponechána na čtenáři. Přitom autorka několikrát prokazuje schopnost dobré práce se zdroji a schopností dané koncepty definovat. Nedochozí ale k jejich organickému propojení v práci jako takové.

V kontrastu s tím si stojí didaktická část, v níž jsou jednotlivé koncepce zcela jasné, pochopitelné a srozumitelné. Vše směřuje k naplnění akademického cíle, tedy studující seznámit s problematikou kolonialismu a nacismu. Autorka se zde navíc odkazuje na zkušenost s touto tematikou a její výukou v rámci své učitelské praxe. Za problematiku lze považovat otázku na esejistické zpracování ve znění: „Jak by se daly zlepšit životní podmínky v různých typech táborů?“, u níž není zcela jasné, zda směřuje k podstatě samotné existence těchto táborů a zda by nevedla k „humánním“ úpravám jejího fungování, které by vedly k jejich legitimitě.

Z formálního hlediska se v textu, který je napsán poměrně čtivě a pochopitelně, objevují občas z jazykového i obsahového hlediska neobratné formulace. Jako příklad uvádím formulaci, že „Tyto tábory sloužily také jako prostředky pro rasovou a sociální čistku“ (s. 17), nebo že „Shark Island, známý též jako Žraločí ostrov nebo Ostrov smrti, představuje temnou kapitolu německé koloniální historie.“ (s. 24), což evokuje možnost existence světlých kapitol, které by bylo možné připsat německému kolonialismu.

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru. Přesto bych vzhledem k uvedeným výtkám závěrečné hodnocení o splnění práce rozhodl až po samotném průběhu obhajoby, kdy diplomantka prokáže, do jaké míry tématu práce rozumí.

Upozornění/Disclaimer: Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autor/ka posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence.

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy:**

1. Co představuje v případě výuky tématu kolonialismu a nacismu v českém školním prostředí největší didaktické problémy? Můžete se opřít o vámi zmiňovanou zkušenost z učitelské praxe.
2. Proč je podle vás důležité učit české žáky o kolonialismu v 21. století?

V Praze 02. 09. 2024

.....
Jméno a příjmení